

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Інститут № 5**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «Фінансова безпека»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки інституту №5 протокол від 12.08.2024 № 10

Розробники:

1. завідувач кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету № 6, доктор юридичних наук, професор Гетманець Ольга Петрівна;
2. доцент кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки, к.ю.н., доцент Ананьєва Євгенія Андріївна;

Рецензенти:

1. професор кафедри трудового та господарського права ХНУВС, д.ю.н., старший науковий співробітник Є.Ю. Подорожній
2. доцент кафедри банківської справи і фінансових послуг ХНЕУ ім. Семе́на Кузне́ця, к.е.н., доцент О.М. Рац

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 2 Загальна кількість годин – 60 Кількість тем – 10	Галузь знань 07 Управління та адміністрування; Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування Спеціалізація Фінансова безпека; Фінансовий менеджмент бакалавр	Цикл підготовки - Цикл професійної та практичної підготовки (за вибором студентів) Навчальний курс 1 курс Семестр 1 Види підсумкового контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять: (заочна форма навчання) Лекції – 4; Семінарські заняття – 2; Самостійна робота – 54; Індивідуальні завдання: Реферат – 1; 1 семестр		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансова безпека» є з'ясування суті, об'єктивних передумов та складових фінансової безпеки держави й основних напрямів політики її забезпечення в сучасних умовах. Навчити студентів правильно застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні дисципліни на практиці, професійно грамотно використовувати в роботі нові форми і методи екосистейту на державному і регіональному рівні, своєчасно виявляти загрози фінансової безпеки, сприяти зростанню економічного суверенітету, розбудови правового демократичного механізму державного регулювання фінансів, економічного відродження держави та поліпшення добробуту українського народу, розвитку міжнародних економічних відносин.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансова безпека» є набуття вміння визначати фінансові загрози на всіх суспільних рівнях, оцінювати ступені їх небезпеки, вибирати засоби захисту від фінансової небезпеки, знати принципи організації і функціонування служб фінансової безпеки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи суті фінансової безпеки;
- фінансові правопорушення і форми відповідальності;
- зміст фінансової безпеки на національному рівні та галузевої й регіональної безпеки;
- складові особистої фінансової безпеки;
- принципи організації і функціонування служб фінансової безпеки;

вміти:

- застосовувати знання для розв'язання типових і нетипових завдань з захисту від фінансової небезпеки;
- виявляти загрози і небезпеки фінансової діяльності держави;
- визначати критерії та показники фінансової безпеки;
- передбачати розвиток чинників - носіїв фінансової небезпеки;
- застосувати отримані знання щодо захисту фінансових інтересів правовими засобами.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 години / 2 кредита ECTS.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі права, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-13	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-14	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку 8 предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-1	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро-та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
	СК-12	Застосовувати знання для розв'язання типових та

		нетипових завдань з захисту фінансової безпеки.
	СК-13	Здатність вміти виявляти загрози і небезпеки фінансової діяльності держави.
	СК-14	Здатність застосовувати отриманні знання щодо захисту фінансових інтересів суб'єктів господарювання правовими засобами.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА №1. Теоретичні основи фінансової безпеки держави.

Історія виникнення науки про фінансову безпеку як основну складову економічної безпеки держави (екосистейт). Зміст поняття, структура та класифікація, завдання дисципліни «Фінансова безпека держави» та її соціально-економічне значення. Об'єкти та суб'єкти фінансової безпеки держави. Загрози, їх джерела та параметри ФБД (збитки, ризики). Рівень ФБД. Часові і просторові координати дії загроз та небезпек, наявні (короткострокові) та потенційні (довгострокові) загрози. Тіньова економіка як системна загроза ФБД. Структура тіньової економіки. Оцінка рівня фінансової безпеки держави. Нормативно-правове та інформаційно-методичне забезпечення фінансової безпеки держави.

ТЕМА №2. Основні складові фінансової безпеки держави, механізм та системи її забезпечення.

Фінансова безпека держави як комплексна система, що створюється завдяки виконанню визначеної кількості дій та відгалужень (напрямків): бюджетний податковий, борговий, грошово-кредитний, валютний, фондовий і страховий ринок, банківський, інвестиційний, ресурсний, демографічний, екологічний, політичний, соціальний, продовольчий, енергетичний, інформаційний, кримінальний та інші.

Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.

ТЕМА №3. Бюджетна безпека та механізм її реалізації.

Теоретична суть бюджетної безпеки. Критерії ефективності бюджетної політики. Бюджетна стратегія та бюджетні цілі. Внутрішні та зовнішні загрози бюджетній безпеці держави. Індикатори бюджетної безпеки. Інструменти та важелі бюджетної політики. Оцінка стану бюджетної безпеки України. Бюджетні правопорушення як форма небезпеки у сфері економічних повноважень та управління та правові форми відповідальності за їх скоєння. Роль правоохоронних органів України у боротьбі з бюджетними злочинами та забезпеченні бюджетної безпеки держави.

ТЕМА №4. Податкова, митно-тарифна безпека та заходи її забезпечення.

Теоретична суть податкової та митно-тарифної безпеки. Поняття податкового навантаження (тиску). Критерії ефективності податкової політики. Стратегічні цілі реформування оподаткування. Індикатори податкової безпеки. Інструменти та важелі податкової політики. Оцінка стану податкової безпеки України. Приховування доходів від оподаткування, несвоєчасна і неповна їх сплата як форма небезпеки у сфері економічних повноважень і управління та правові форми відповідальності за їх скоєння. Роль правоохоронних органів України у боротьбі з податковими злочинами та забезпеченні податкової безпеки держави.

ТЕМА №5. Боргова безпека та її індикатори.

Теоретична суть боргової безпеки. Джерела формування внутрішнього та зовнішнього державного боргу. Основні етапи формування державного боргу України. Поняття прямого та гарантованого боргу України. Основні боргові індикатори. Нетто-боргові виплати як показник навантаження на державний бюджет. Макроекономічні ефекти державного боргу та їх вплив на національну економіку. Основні інструменти та механізми зниження боргового навантаження на бюджет. Стратегічне завдання боргової політики з обслуговування ринку державних запозичень.

ТЕМА №6. Фінансова безпека фондового та страхового ринку.

Основні поняття фінансової безпеки фондового та страхового ринку держави. Індикатори фінансової безпеки фондового ринку (капіталізація цінних паперів, їх структуру та рівень ліквідності), здатний забезпечити стійкий фінансовий стан емітентів, власників, покупців, організаторів торгівлі, торговців, інститутів спільного інвестування, посередників (брокерів), консультантів, реєстраторів, депозитаріїв, зберігачів і держави загалом. Оцінка безпеки фондового ринку (безпека ринку державних цінних паперів і ринку корпоративних цінних паперів, а також решти його сегментів: ринків акцій, облігацій, векселів, казначейських зобов'язань, ощадних сертифікатів, біржового та позабіржового ринків).

Індикатори безпеки страхового ринку (забезпеченість страхових компаній фінансовими ресурсами для відшкодування обумовлених у договорах страхування збитки їх клієнтів і забезпечити ефективне функціонування. Вплив на фінансову безпеку ринку страхових послуг об'єктивних і суб'єктивних, внутрішніх і зовнішніх чинників.

Основні правопорушення на фондовому та страховому ринку, відповідальність за їх скоєння. Роль правоохоронних органів у забезпеченні фінансової безпеки фондового та страхового ринку.

ТЕМА №7. Грошово-кредитна безпека та механізм її реалізації.

Теоретична суть кредитно-грошової безпеки. Антиінфляційна спрямованість грошово-кредитної політики та її макроекономічні показники. Стратегічні цілі грошово-кредитної політики України. Індикатори грошово-кредитної політики (стабільність грошової одиниці, рівень інфляції,

доступність кредитних ресурсів, величина позичкового відсотка, розмір грошової маси в обороті та ін.).

Основні правопорушення у сфері грошово-кредитної безпеки та форми відповідальності на них. Роль правоохоронних органів України в забезпечення грошово-кредитної безпеки держави.

ТЕМА №8. Валютна безпека та її індикатори.

Поняття валютної безпеки. Вплив валютних проблем на фінансову безпеку країни. Валютний курс. Основні стратегічні цілі валютної політики держави. Критерії валютної безпеки. Індикатори валютної безпеки. Основні загрози валютній безпеці країни та механізми їх упередження. Стан валютної безпеки України та шляхи її підвищення. Правопорушення у сфері валютних відносин і відповідальність за них. Роль правоохоронних органів у забезпеченні валютної безпеки держави.

ТЕМА №9. Банківська безпека держави.

Поняття безпеки банківської системи держави. Безпека комерційного банку та основні загрози, що виникають у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Критерії фінансової безпеки банків. Фактори, що впливають на безпеку банку. Фінансова стратегія забезпечення банківської безпеки. Основні важелі та інструменти підвищення фінансової безпеки банків. Індикатори фінансової безпеки комерційного банку.

Основні правопорушення, що відбуваються в банківській системі та відповідальність за них. Роль правоохоронних органів України у забезпеченні фінансової безпеки комерційних банків.

ТЕМА № 10. Інвестиційна безпека.

Теоретичні поняття інвестиційної безпеки. Інвестиційна діяльність та інвестиційне гарантування фінансової безпеки. Інвестиційні інтереси, принципи, цілі та інструменти реалізації інвестиційної політики. Інвестиційний клімат та його макро— й мікрорівні. Інвестиційна безпека у структурі фінансової безпеки. Основні критерії інвестиційної безпеки. Індикатори інвестиційної безпеки. Репатріація доходів інвесторів. Вплив інвестування на платіжний баланс країни.

Основні правопорушення в інвестиційній діяльності та відповідальність за них. Роль правоохоронних органів України у забезпечення інвестиційної безпеки в державі.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Теоретичні основи фінансової безпеки держави	6	0	0	0	0	6	
Тема № 2. Основні складові фінансової безпеки держави, механізм та системи її забезпечення.	7	2	0	0	0	5	
Тема № 3. Бюджетна безпека та механізм її реалізації.	6	0	0	0	0	6	
Тема № 4. Податкова, митно-тарифна безпека та заходи її забезпечення.	7	0	2	0	0	5	
Тема № 5. Боргова безпека та її індикатори.	5	0	0	0	0	5	
Тема № 6. Фінансова безпека фондового та страхового ринку.	6	0	0	0	0	6	
Тема № 7. Грошово-кредитна безпека та механізм її реалізації.	7	2	0	0	0	5	
Тема № 8. Валютна безпека та її індикатори.	6	0	0	0	0	6	
Тема № 9. Банківська безпека держави.	5	0	0	0	0	5	
Тема № 10. Інвестиційна безпека.	5	0	0	0	0	5	
Всього за семестр № 1:	60	4	2			54	Залік

4.1.2. Завдання на самостійну роботу

Завдання що виносяться на самостійну роботу студента		Література:
Тема № 1. Теоретичні основи фінансової безпеки держави.		
1. Законспектувати основні визначення фінансової безпеки держави, що подаються в літературних джерелах та зробити свої висновки.		17 с. 101-107.
2. Записати в конспект основні джерела фінансової безпеки та їх джерела і оцінку рівня.		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання Варіант №1.		
Тема № 2. Основні складові фінансової безпеки держави, механізм та системи її забезпечення .		
1. Законспектувати механізми забезпечення фінансової безпеки держави.		16, с. 90-94; 18, с. 128-134.
2. Знати правильні відповіді на тестові завдання Варіант №2.		
Тема № 3. Бюджетна безпека та механізм її реалізації.		
1. Скласти схему інструменти та важелі бюджетної політики.		18 с. 138-144.
2. Записати в конспект основні правопорушення у бюджетній сфері.		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання №3.		
Тема № 4. Податкова, митно-тарифна безпека та заходи її забезпечення		
1. Законспектуйте поняття податкового навантаження (тиску).		14 с. 145-153.
2. Записати в конспект основні правопорушення в галузі оподаткування та відповідальність за їх скоєння.		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання № 4.		
Тема № 5. Боргова безпека та її індикатори		
1. Законспектувати питання: основні індикатори боргової безпеки держави.		18 с.153-162; 19; 20; 23.
2. Знати правильні відповіді на тестові завдання № 5.		
Тема № 6. Фінансова безпека фондового та страхового ринку.		
1. Законспектувати фінансову безпеку фондового ринку та її індикатори.		10, с.176-179; 30; 32.
2. Законспектувати фінансову безпеку страхового ринку та її індикатори.		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання № 6.		
Тема № 7. Грошово-кредитна безпека та механізм її реалізації.		
1. Законспектуйте основні поняття грошово-кредитної політики та її основні інструменти.		10, с.176-179; 14.
2. Випишіть у конспект основні індикатори грошово-кредитної безпеки		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання №7.		
Тема № 8. Валютна безпека та її індикатори.		
1. Законспектуйте стан валютної безпеки України.		13, с.181-198; 27; 29.
2. Випишіть у конспект основні індикатори валютної безпеки.		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання № 8.		
Тема № 9. Банківська безпека держави		
1. Законспектуйте основні положення стратегії банківської безпеки.		31,с.199-214.
2. Знати правильні відповіді на тестові завдання № 9.		
Тема № 10. Інвестиційна безпека.		
1. Законспектуйте питання: основний механізм забезпечення інвестиційної безпеки.		16, с.90-94; 27.
2. Складіть таблицю: основні індикатори інвестиційної безпеки.		
3. Знати правильні відповіді на тестові завдання № 10.		

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Сутність фінансової безпеки держави.
2. Основні складові фінансової безпеки держави.
3. Джерела і форми прояву фінансової небезпеки держави.
4. Предмет фінансової безпеки держави.
5. Бюджетна безпека держави та її суть і механізми забезпечення.
6. Податкова, митно-тарифна безпека та механізми її реалізації.
7. Вплив державних боргів на фінансову безпеку.
8. Суть фінансової безпеки фондового і страхового ринку.
9. Сутність грошово-кредитної політики.
10. Грошово-кредитна безпека та механізми її реалізації.
11. Вплив інфляційних процесів на фінансову безпеку держави.
12. Вплив валютних проблем на фінансову безпеку держави.
13. Безпека банківської системи держави.
14. Стратегія забезпечення банківської безпеки.
15. Система фінансової безпеки і принципи її функціонування.
16. Основні види правопорушень у сфері фінансової діяльності.
17. Джерела і стан фінансової небезпеки для України.
18. Організаційні структури системи фінансової безпеки на державному рівні.
19. Роль Міністерства внутрішніх справ України в забезпеченні фінансової безпеки.
20. Економічні інтереси України на міжнародному рівні в контексті національної безпеки.
21. Сутність і зміст небезпеки для України в системі міжнародних фінансових відносин.
22. Стратегія фінансової безпеки у зовнішньому середовищі
23. Фінансова небезпека від неконтрольованої сфери економіки в Україні
24. Основні напрямки фінансової політики щодо тіньової і кримінальної економіки
25. Тенденції розвитку фінансової небезпеки на регіональному рівні і засоби боротьби з ними.
26. Механізм інвестиційної безпеки: суть, функції та форми вияву.
27. Принципи, цілі та інструменти реалізації інвестиційної політики за умов фінансової безпеки.
28. Вплив кредитно-грошової системи країни на стан фінансової небезпеки
29. Вплив інвестиційна політика держави на її фінансову безпеку.
30. Суть індикаторів фінансової безпеки держави.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Зовнішні та внутрішні загрози і небезпеки фінансової діяльності держави.
2. Оцінка рівня фінансової безпеки держави.
3. Вплив тіньової економіки на фінансову безпеку держави.

4. Вплив безробіття на фінансову безпеку держави.
5. Основні передумови забезпечення фінансової безпеки регіону.
6. Фінансові загрози суспільству від втрати конкурентоспроможності економіки.
7. Форми відповідальності за фінансові правопорушення.
8. Об'єкти та суб'єкти фінансової безпеки України у зовнішньому середовищі.
9. Збалансованість інвестиційних процесів та їх роль у забезпеченні фінансової безпеки держави.
10. Основні причини загострення галузевої фінансової небезпеки в Україні.
11. Основні напрями стратегії фінансової безпеки України.
12. Вплив системи управління на фінансову небезпеку регіону.
13. Енергетична криза та її вплив на фінансову безпеку держави.
14. Стан фінансової безпеки регіону та індикатори, що його визначають.
15. Збалансована інвестиційна політика держави як фактор гарантування фінансової безпеки.
16. Шляхи удосконалення методики визначення інтегральної оцінки фінансової безпеки держави.
17. Стратегія і тактика фінансової безпеки держави в умовах глобалізації.
18. Фінансові правопорушення як форма небезпеки.
19. Валютна безпека в Україні та шляхи її підвищення.
20. Фінансова безпека підприємства та шляхи її підвищення.

6. Методи навчання

Основні методи навчання, що використовуються за темами дисципліни «Фінансова безпека»:

- 6.1. Проведення лекцій із застосуванням мультимедійного проектору шляхом показу слайдів у Microsoft PowerPoint (презентація).
- 6.2. Семінарські заняття – моделювання ситуативних задач, рішення задач, ділові ігри та ін.

Серед найважливіших засобів навчання особливо варто відзначити засоби візуалізації (слайди, схеми, таблиці, рисунки тощо), які використовують у поєднанні з активною діяльністю студентів. Індивідуальні завдання мають переважно дослідницький характер.

У процесі навчання у студентів формується системне мислення на основі глибокого розуміння явищ, процесів, відносин у сфері фінансової безпеки на рівні держави та суб'єктів господарювання.

7. Методи контролю
Питання для підсумкового контролю (заліку)
з дисципліни «Фінансова безпека»:

1. Сутність фінансової безпеки держави.
2. Основні складові фінансової безпеки держави.
4. Джерела і форми прояву фінансової небезпеки держави.
5. Зовнішні та внутрішні загрози і небезпеки фінансової діяльності держави.
6. Предмет фінансової безпеки держави.
7. Оцінка рівня фінансової безпеки держави.
8. Бюджетна безпека держави та її суть і механізми забезпечення.
9. Податкова, митно-тарифна безпека та механізми її реалізації.
10. Вплив державних боргів на фінансову безпеку.
11. Суть фінансової безпеки фондового і страхового ринку.
12. Сутність грошово-кредитної політики.
13. Грошово-кредитна безпека та механізми її реалізації.
14. Вплив інфляційних процесів на фінансову безпеку держави.
15. Вплив валютних проблем на фінансову безпеку держави.
16. Поняття валютної безпеки. Її індикатори.
17. Стан валютної безпеки в Україні та шляхи її підвищення.
18. Основні поняття банківської безпеки.
19. Безпека банківської системи держави.
20. Стратегія забезпечення банківської безпеки.
21. Критерії і показники фінансової безпеки.
22. Система фінансової безпеки і принципи її функціонування.
23. Фінансові правопорушення як форма небезпеки.
24. Основні види правопорушень у сфері фінансової діяльності.
25. Форми відповідальності за фінансові правопорушення.
26. Сутність фінансової безпеки України.
27. Джерела і стан фінансової небезпеки для України.
28. Організаційні структури системи фінансової безпеки на державному рівні.
29. Роль Міністерства внутрішніх справ України в забезпеченні фінансової безпеки.
30. Економічні інтереси України на міжнародному рівні в контексті національної безпеки.
31. Об'єкти та суб'єкти фінансової безпеки України у зовнішньому середовищі.
32. Сутність і зміст небезпеки для України в системі міжнародних фінансових відносин.
33. Стратегія фінансової безпеки у зовнішньому середовищі
34. Фінансова небезпека від неконтрольованої сфери економіки в Україні
35. Основні напрямки фінансової політики щодо тіньової і кримінальної економіки
36. Сутність фінансової небезпеки і завдання боротьби з нею на мезорівні.
37. Галузевий аспект фінансової безпеки.
38. Тенденції розвитку фінансової небезпеки на регіональному рівні і засоби боротьби з ними.

39. Назвіть риси, що відрізняють фінансову загрозу від фінансової небезпеки.
40. Назвіть форми втрат, в яких проявляється фінансова небезпека.
41. Охарактеризуйте інституційні рівні системи фінансової безпеки суспільства.
42. Визначте предмет державної діяльності у сфері фінансової безпеки.
43. Охарактеризуйте фінансову небезпеку, яку несе в собі неузгодженість політики між гілками влади України.
44. Охарактеризуйте, яку роль в забезпеченні фінансової безпеки відіграє збалансованість інвестиційних процесів.
45. Механізм інвестиційної безпеки: суть, функції та форми вияву.
46. Збалансована інвестиційна політика держави як фактор гарантування фінансової безпеки.
47. Принципи, цілі та інструменти реалізації інвестиційної політики за умов фінансової безпеки.
48. Визначте, які фінансові загрози суспільству несе втрата конкурентоспроможності економіки.
49. Визначте, як впливає на загострення фінансової небезпеки дестабілізація кредитно-грошової системи країни.
50. Охарактеризуйте вимоги до рівня фінансової безпеки галузі.
51. Назвіть причини, які сприяють загостренню галузевої фінансової небезпеки в Україні.
52. Назвіть помилки і недоліки управління, які сприяють розвитку фінансової небезпеки регіону.
53. Назвіть передумови забезпечення фінансової безпеки регіону.
54. Охарактеризуйте основні напрями стратегії фінансової безпеки України.
55. Стратегія і тактика фінансової безпеки держави.
56. Як впливає інвестиційна політика держави на її фінансову безпеку.
57. Методи визначення інтегральної оцінки фінансової безпеки держави.
58. Суть індикаторів фінансової безпеки держави.
59. Вплив безробіття на фінансову безпеку держави.
60. Вплив тіньової економіки на фінансову безпеку держави.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою

оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність студентів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо студент не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник

ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності студентів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Студент, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Студентам, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Студенти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до студентів щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10 Рекомендована література

Основна

1. Конституція України. Затверджена ВРУ 28.06.1996р. №254/96 - ВР //Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №30.
2. Закон України „Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 року №964-IV
3. Закон України „Про Раду національної безпеки і оборони України" від 5 березня 1998 року №183/98-ВР.
4. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України. Затверджено наказом Міністерства економіки України від 2 березня 2007 р. № 60.
5. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 12 лютого 2007 року №105/200
6. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Підручник / за заг. ред. В. В. Сокуренка. Харків, ХНУВС. 2021. 385 с
7. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави : навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.
8. Система безпеки життєдіяльності людини: монографія / Сокуренко В.В., Бандурка О.М., Брусакова О.В., Гетманець О.П. та ін. Харків: ХНУВС, 2023. – 308 с.
9. Фінансово/економічна безпека теоретико-правові аспекти. Навч. посіб. / Резворович К.Р., Юнін О.С., Круглова О.О. та ін. Дніпро. Видавець Біла К.О. 2019. 223 с.
10. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник. Г.В.Соломіна. - Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. - 234 с.

СТАТТІ.

1. Гетманець О.П. Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання // *Підприємство, господарство та право*. 2020. № 3. С. 27-35 / <http://pgp-journal.kiev.ua/index.php/archive-3-2020>
2. Гетманець О. Коробцова Д. Фінансова безпека як чинник воєнної безпеки // *Право і безпека*. № 2. 2023. С. 23-32.
3. Petrova I. and Hetmanets O. Legal Regulation of Public Security and Tasks Related to its Provision in The Aerospace Industry // International Scientific and Technical Conference “Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering” Synergetic Engineering. Kharkov. Ukraine. October 28-29.2021

<https://mail.google.com/mail/u/0/#search/ekobezpeka.ira%40gmail.com/FMfcgzGlkZBZMbFztFZxjdcpWDqzHvzk?projector=1&messagePartId=0.1>

4. Пойда-Носик Н.Н. Науково-методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства // Теоретичні та практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2013. Вип.1. Том 1. С.288-292 Режим доступу : [16019-Текст статті-22141-1-10-20130731.pdf](https://doi.org/10.1013/0731.pdf)

Додаткова література:

1. Гетманець О. Фінтех індустрія, як складова забезпечення безпеки функціонування фінансового ринку // Матеріали Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації » ХНУВС. 17.02.22. Режим доступу: <https://dnuvs.in.ua/kryvyj-rig>
2. Гетманець О. Правові засади використання фінансових інструментів підтримки наукової діяльності // Матеріали інтернет- конференції «Актуальні питання розбудови науково-дослідницької інфраструктури». Харків. Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку 28.02. 2022 року. Режим доступу: <https://ndipzir.org.ua/archives/7501>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.rada.kiev.ua
2. Урядовий портал / Режим доступу: [<http://www.kmu.gov.ua>]
3. Міністерство фінансів України / Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk>
4. Державний комітет статистики України / Режим доступу: [<http://www.ukrstat.gov.ua>]
5. Державна фіскальна служба України / Режим доступу: [<http://www.sts.gov.ua>]
6. 5.. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України / Режим доступу: [<http://www.me.gov.ua>]
7. Національний банк України / Режим доступу: [<http://www.bank.gov.ua>]
8. 7.. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського / Режим доступу: [<http://www.nbuv.gov.ua/>]
9. Ради національної безпеки і оборони України / Режим доступу: [<http://www.rnbo.gov.ua/>]